

SÜLEYMAN DEMİREL DEMOKRASİ-KALKINMA MÜZESİ VE ANIT MEZARININ, HÜZÜN TURİZMİ VE YÖRE EKONOMİSİ KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ¹

Utku ONGUN

Dr. Öğr. Üyesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İsmail Akın Meslek Yüksekokulu, Otel, Lokanta ve İkrâm Hizmetleri Bölümü, Burdur, Türkiye

E-mail: utkuongun@mehmetakif.edu.tr

ORCID: 0000-0002-0722-6382

Murat ÇUHADAR

Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, Isparta, Türkiye

E-mail: muratcuhadar@sdu.edu.tr

ORCID: 0000-0003-0434-1550

İsmail KERVANKIRAN

Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, Isparta, Türkiye

E-mail: ismailkervankiran@sdu.edu.tr

ORCID: 0000-0001-9202-7320

	Özet
<p>Makale Bilgisi:</p> <p>Geliş: 20/07/2021 Düzeltilme: 07/08/2021 Kabul: 17/08/2021</p> <p>Anahtar Kelimeler: <i>Anıt Mezar, Hüzün Turizmi, Demokrasi-Kalkınma Müzesi, Örnek Olay, İslamköy.</i></p>	<p>Ülkelerin tarihinde iz bırakan devlet büyüklerine ait anıt mezarlar, müzeler ve buralara yönelik gerçekleşen ziyaretler, hüzün turizminde önemli bir yere sahiptir. Bu çalışmada, Türkiye Cumhuriyeti'nin 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel adına yaptırılan Demokrasi ve Kalkınma Müzesi ve Anıt Mezarın, İslamköy ve bölge üzerine olan etkilerinin hüzün turizmi perspektifinden değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın yöntemi, vaka analizine diğer bir ifadeyle örnek olay incelemesine dayanmaktadır. Çalışmada, öncelikle konuyla ilgili literatür taraması gerçekleştirilmiş, sonrasında literatür ışığında araştırma bölgesinde gözlemler gerçekleştirilmiştir. Yapılan literatür taraması sonucunda araştırma bölgesinin hüzün turizmi kapsamında, herhangi bir çalışmanın yapılmadığı görülmüştür. Bu husus dikkate alınarak, ABD'nin eski başkanlarının anma müzelerine yönelik yapılmış çalışmalar kapsamında Süleyman Demirel Demokrasi ve Kalkınma Müzesi'nin Türkiye'de tek örnek olması nedeniyle bu çalışmanın önemli olduğu düşünülmüştür. Çalışmada, İslamköy'ün hüzün turizmi yanı sıra aynı zamanda kırsal turizm potansiyeline de sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte alternatif turizm türlerini barındıran İslamköy'e olan talep arttıkça bölgede turizmin on iki aya yayılmasının sağlanacağı ve bu sayede bölgenin elde edeceği gelirin çarpan etkisiyle birlikte turizm gelirlerini de artıracığı söylenebilir.</p>

¹ 25-27 Haziran 2021, Nevşehir, Türkiye, Turizmde Geleceği Anlamak: Akıllı Turizm, Hazırlıklar ve Çözümler kongresinde sunulan özet bildirinin genişletilmiş halidir.

EVALUATION OF SÜLEYMAN DEMİREL DEMOCRACY- DEVELOPMENT MUSEUM AND MAUSOLEUM WITHIN THE SCOPE OF DARK TOURISM AND LOCAL ECONOMY²

Utku ONGUN

*Asst. Prof. Dr. Burdur Mehmet Akif Ersoy University, İsmail Akın Vocational School, Hotel
Restaurant and Catering Services Department, Burdur, Turkey*

E-mail: utkuongun@mehmetakif.edu.tr

ORCID: 0000-0002-0722-6382

Murat ÇUHADAR

*Prof. Dr., Süleyman Demirel University, Faculty of Economics and Administrative Sciences,
Department of Tourism Management, Isparta, Turkey*

E-mail: muratcuhadar@sdu.edu.tr

ORCID: 0000-0003-0434-1550

İsmail KERVANKIRAN

*Assoc. Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Faculty of Arts and Sciences, Department of
Geography, Isparta, Turkey*

E-mail: ismailkervankiran@sdu.edu.tr

ORCID: 0000-0001-9202-7320

Abstract

Article Info:

Received: 20/07/2021

Revised: 07/08/2021

Accepted: 17/08/2021

Keywords:

*Mausoleum,
Dark Tourism,
Democracy-Development
Museum,
Case Study,
İslamköy.*

Monumental tombs, museums and visits to these places have an important role in the dark tourism. In this study, it is aimed to evaluate the effects of the Democracy and Development Museum and the Mausoleum, built in the name of the 9th President of the Republic of Turkey, Süleyman Demirel, on İslamköy and the region from the perspective of dark tourism. The method of the study is based on case analysis, in other words, case study. In the study, first of all, a literature review was carried out on the subject, and then observations were made in the research area in the light of the literature. As a result of the literature review, it has been seen that no study has been carried out within the scope of dark tourism in the research region. Considering this point, this study was considered important since the Süleyman Demirel Democracy and Development Museum is the only example in Turkey within the scope of the studies carried out for the commemoration museums of the former presidents of the USA. In the research, it has been concluded that İslamköy has the potential of rural tourism as well as dark tourism. In addition, it can be said that as the demand for İslamköy, which hosts alternative tourism types, increases, tourism in the region will be spread over twelve months, and thus, tourism revenues will increase with the multiplier effect of the income to be obtained by the region.

² This study is an expanded version of the abstract paper presented at the Congress of Understanding the Future in Tourism: Smart Tourism, Readiness, and Solutions held on 25-27 June 2021, Nevşehir.

1. GİRİŞ

Dünyada ve ülkemizde turizm faaliyetleri, uzun yıllar deniz, kum ve güneş üçlüsüne dayanan kitle turizmi ekseninde şekillenmesine rağmen son yıllarda gerek turist eğilimlerinin gerekse turizm alışkanlıklarının değişmesiyle özel ilgi turizmine olan talebi arttırmıştır. Bu değişimlerin meydana getirdiği sonuçlar, turizmin çeşitlenmesine ve hüzün turizmi gibi turizm türlerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Yakın veya uzak geçmişte meydana gelen, acı ve üzücü olayların geçtiği yerlere yapılan ziyaretler, hüzün turizmi olarak ifade edilmekte, özel ilgi ve kültürel miras turizmi kapsamında değerlendirilmektedir (Kılıç ve Akyurt, 2011; Aylan ve Kaya, 2020). Diğer ve daha kapsamlı bir tanımlamaya göre hüzün turizmi; teknolojik felaketler, soykırım ve işkence alanlarına, doğal afetlerin gerçekleştiği yerlere, savaş alanlarına, ünlü kişilerin öldüğü, defnedildiği ve diğer üzücü olayların yaşandığı mekânlara yönelik gerçekleştirilen ziyaretleri ifade etmektedir (Akoğlan Kozak ve Kama, 2016; Alili, 2017).

Her toplumun geçmişinde hatırlanmaktan zevk aldığı, gurur duyduğu başarılı günleri ve/veya olayları mevcut olduğu gibi, o toplumun üzücü ve acı veren günleri ve/veya olayları da olabilmektedir (Akoğlan Kozak ve Bahçe, 2012). Üzücü ve acı veren günlerde, o günün anısına yapılan anma törenleri ve/veya o mekânlara yapılan ziyaretler o anı anlama açısından önemlidir. Bu bağlamda hüzün turizmi önem kazanmakta, içerisinde keder, ölüm, savaş, acı ve üzüntüyü barındırdığı için diğer turizm türlerine göre farklılık göstermektedir. Hüzün turizmi destinasyonlarını ziyaret eden bireyler, bu turizm türünde kendilerini olayların içerisine dâhil ederek geçmişte o bölgede/mekânda yaşanan acı ve ıstırapları hissetmektedirler. Aristo'ya göre bu durum; “katarsis” kavramı ile açıklamaktadır. Hüzün turizmiyle birlikte bir deneyimin sonucuna işaret eden “katarsis” kavramı ruhun arınması ve temizlenmesi anlamına gelmektedir. Ayrıca, katarsis kavramı, insanların kendilerini kahramanın yerine koyarak onun çektiği acıyı beraber yaşaması olarak ifade edilmektedir (Kılıç ve Sop, 2011; Kılıç ve Akyurt, 2011; Alili, 2017). Katarsis kavramı ile hüzün turizminin bulunduğu ortak nokta, turistlerin gerçek veya sembolik olarak ölümlerle karşılaşmaları ve bu açıdan kendilerini olaya motive etmeleridir (Seaton, 1999; Kılınç ve Sop, 2011).

Ülkelerin geçmişleri incelendiğinde, toplumlarda acı olayların yaşandığı ve bu olayların gerçekleştiği mekânlar bulunabilmektedir. Zamanla, dünyanın dört bir yanında yaşayan bireyler tarafından bu mekânlara olan ilgi büyük artışlar göstermiştir. Örneğin, Auschwitz Toplama Kampı'ndaki müze ilk açıldığı yıl olan 1947'de 179 bin turist ağırlamış, gün geçtikçe ziyaretçi sayısında artış göstermiş ve 2018 yılının sonunda 2 milyon üzerinde turist ziyaret ettiği bir destinasyon haline gelmiştir (Hıdır ve Somuncu, 2018). Benzer şekilde, ilk açıldığı günden beri Hiroşima Barış Anıtı Parkı Müzesi 53 milyon; Ulucanlar Cezaevi Müzesi ise 1,5 milyondan fazla kişi tarafından ziyaret edilmiştir. Bir yıl içerisinde Amerika'daki 11 Eylül (Ground Zero) Anıtını 1 milyon, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün ebedi istirahatgahı Anıtkabir'i 6,5 milyon, Gelibolu Tarihi Milli Parkı'nı ise 800 bin kişi ziyaret etmiştir (Aylan ve Kaya, 2020). Türkiye'de en fazla ziyaret edilen savaş alanı Çanakkale ili sınırlarında yer alan Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkıdır (Topsakal ve Ekici, 2014). Bireylerin hüzün turizmi destinasyonlarına yoğun bir şekilde ilgi göstermelerine yol açan amaçlardan bazıları arasında; acı, şiddet, ölüm ve felaketler ile ilişkili olayların gerçek olup olmadığını yerinde görüp değerlendirmektir. Acı ve trajedilerin yaşandığı yerlere olan bu ziyaretler, üzüntü ve korkuların sonucu ortaya çıkan faaliyetler hüzün turizmi kapsamında yer

almaktadır (Lennon ve Foley, 2000; Tarlow, 2007). Örneğin, İ.Ö. 264 yılında Collesium’da düzenlenen gladyatör oyunları, atlı araba yarışları ve vahşi hayvanlarla yapılan dövüşleri izlemek isteyen pek çok insanı Roma’ya çekmiştir. Mısır’da İ.Ö. 16. yüzyılda gerçekleşen ilk idamdan sonraki idamların halka açık bir şekilde gerçekleştirilmesi insanların yoğun biçimde ilgisini çekmiştir. 1938 yılında İngiltere’de iki katilin asılarak izlenmesi için rehberli tren yolcuğunun düzenlendiği rivayet edilmektedir. Ayrıca İngiltere’de Victoria döneminde rehberli morg turlarının düzenlenmesi ve kırbaçlanan mahkûmların izlenmesi ilk hüzün turizmi örnekleri arasında gösterilmektedir (Foley ve Lennon, 1996; Kurnaz vd., 2013; Stone, 2006; Uzunaslın, 2005; Yıldız vd., 2015; Aylan ve Kaya, 2020).

Alternatif turizm çeşitliliği açısından önemli bir destinasyon olan Isparta ilindeki Süleyman Demirel’in köyü olan İslamköy’deki Anıt Mezar ve Demokrasi Müzesine olan turist sayısı arttığı gözlenmektedir. Aynı zamanda gözlenen bu turist sayısındaki artış ve yapmış oldukları harcamalar turizmin çarpan etkisini kullanarak bölgede hatta ülkede bulunan diğer turistik kaynakları da turistlerin ilgisine sunacak ve bölge halkının bu ziyaretlerden sosyo-ekonomik açıdan pay almasını sağlayacaktır. Ayrıca, Süleyman Demirel Demokrasi ve Kalkınma Müzesi bünyesinde belirli dönemlere ait etnografik ürünlerin sergilenmesi, zengin kütüphanenin olması ve tarihsel belgelerin bulunması bu alanın eğitim ve kültürel faaliyetlerde kullanılmasına imkân vermektedir. Dolayısı ile bu alanda turizmin gelişmesi ile beklenen ekonomik getirinin ötesinde kırsal bir bölgede olmasına karşın İslamköy ve çevresinde yaşayan halkın toplumsal ve kültürel gelişimine de katkısı olacaktır. Bu doğrultuda araştırmanın amacı Süleyman Demirel Anıt ve Müzesi’nin, İslamköy ve bölge üzerine olan etkilerinin hüzün turizmi açısından tespit edilmesidir.

2. KAVRAMSAL/KURAMSAL ÇERÇEVE

Bazı kaynaklarda ve bazı yazarlarca “*Karanlık Turizm*” ve “*Keder Turizmi*” olarak da adlandırılan hüzün turizmi, tarih, kültürel miras ve yaşanmış trajedilerin bileşiminden oluşmaktadır. Bu noktada hüzün turizmi, özel ilgi ve kültürel miras turizmi ile harmanlanmış bir kavramı yansıtmaktadır (Aylan ve Kaya, 2020). Özel ilgi ve kültürel miras kapsamında değerlendirilen hüzün turizmi kavramı, 1990’lı yıllardan sonra yaygınlaşarak akademik çalışmalarda yer alamaya başlamıştır (Yıldız vd., 2015). Kavram, uluslararası çalışmalarda dark tourism, thana tourism, black spots tourism, morbid tourism ve grief tourism (MacCannell, 1976; Rojek, 1991; Foley ve Lennon, 1996; Seaton, 1996; Lewis, 2008; Blom, 2000) gibi farklı biçimlerde adlandırılmıştır. Ulusal çalışmalarda ise, kara turizm ve terör turizmi, karanlık turizm, utanç müzeleri ve hapisane turizmi, savaş turizmi, keder turizmi, ekstrem turizmi, doğal afet turizmi, korku turizmi ve olumsuz gezi (Akoğlan Kozak ve Bahçe, 2012; Kurnaz vd., 2013; Çetinsöz ve Temiz, 2016; Alaeddinoğlu ve Aliagaoglu, 2007, Yıldız vd., 2015; Kılıç ve Sop, 2011; Kaya, 2006; Kılıç vd., 2011; Kılıç ve Akyurt, 2011; Birdir vd., 2015; Uğurlu, 2015; Yılmaz, 2009; Met, 2012; Doğaner, 2006; Özçelik, 2012; Akoğlan Kozak ve Kama, 2016) olarak adlandırmış oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca, Almanya’da ürperti turizmi olarak “grusel tourismus” kavramı kullanılmaktadır (Kılıç ve Akyurt, 2011). Hüzün turizmi kavramının ise sayılan tüm bu turizm türlerini içerdiği ve ilgili çalışmalarda sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Savaşlar, toplu katliamlar, doğal ve/veya yapay felaketler gibi olaylar hüzün turizmini ortaya çıkarmıştır (Kaya, 2006). Savaş, ölüm, afet ve felaketler gibi olaylar sonucunda

ortaya çıkan bu turizm türü, son yıllarda internet ve sosyal medyanın hızlı gelişimiyle giderek adını duyurmaya başlamış ve geniş kitleler tarafından hüzün turizm destinasyonları bilinir hale gelmiştir (Akoğlan Kozak ve Kama, 2016; Kılıç ve Sop, 2011). Hüzün turizmi, tarih boyunca daha çok önemli kişilerin suikast yapılarak öldürülmesi veya önemli alanlarda yaşanmış savaşlar, soykırım, yoksulluk, patlama, terör gibi olaylarla öne çıkmıştır. Trajik olay ve ölümlerin gerçekleştiği yerlerin ve meydana gelen olayların niteliğine göre hüzün turizmine yönelik seyahatler beş kategoride gerçekleşmektedir (Seaton, 1999; Stone, 2006; Kılıç ve Sop, 2011; Aylan ve Kaya, 2020). Bunlar; ölüm anını tanıklık etmek için yapılan seyahatler, bireysel ya da kitlesel ölümlerin gerçekleştiği yerlere yapılan seyahatler, müzeler gibi ölümü temsil eden sembolik eşyaların, kalıntıların ve kanıtların bulunduğu yerlere yapılan seyahatler, ölümün canlandırıldığı ya da simule edildiği mekânlara yapılan seyahatler ve mezarlıklar, anıt mezarlar, savaş anıtları ve hapishaneler gibi alanları görmek için yapılan seyahatlerdir.

1. Ölüm anını tanıklık etmek için yapılan seyahatler:

Suçluların halk huzurunda asılmasını ya da suçluların farkı şekillerde infaz edilmelerini seyretmek bu türe dâhil edilmektedir. Bir zamanlar oldukça yaygın şekilde görülen; suçluların elektrikli sandalyede cezalandırılması prosedürünü izlemek isteyen insanlar, bu tür seyahatlere dâhil olmuşlardır.

2. Bireysel ya da kitlesel ölümlerin gerçekleştiği yerlere yapılan seyahatler:

Savaş alanları turizmi: Savaş alanları turizmi kapsamında savaşların gerçekleştiği mekânlara olan ziyaretler bu kapsamda değerlendirilmektedir. Kurtuluş Savaşı, I. ve II. Dünya Savaşları, Çanakkale, Gelibolu, İnönü, Sakarya Anıt Mezarları ve savaş alanlarının gerçekleştiği mekânlar bu turizm türüne birer örnektir. Japonya'ya (Hiroşima ve Nagazaki) atılan atom bombalarının bıraktığı izleri görmek için bu mekânlara ve Bosna Hersek'te 1992-1995 yılları arasında yaşanan savaş mekânlarına yapılan ziyaretler de yine aynı şekilde bu turizm türüne örnek olarak gösterilmektedir.

Trajik suç ve olaylar: 17 Ağustos depreminin olduğu alanlar ve İkiz Kulelere yapılan 11 Eylül 2001 tarihindeki saldırıların ardından, New York'taki Ulusal 11 Eylül Müzesi ve anıtlaşan kalıntılar da bu turizm türüne örnektir. Ayrıca, Prenses Diana'nın, Graceland'da Elvis Presley'in öldüğü ve Dallas'ta J. Kennedy'ye düzenlenen suikastın yapıldığı yerler bu turizm türüne yönelik örneklerdir. Geçmişte yaşanmış olan trajik olaylar toplumsal belleğin ileri nesillere aktarılmasında son derece önemli bir etki yaratmaktadır (Alili, 2017).

3. Müzeler gibi ölümü temsil eden sembolik eşyaların, kalıntıların ve kanıtların bulunduğu yerlere yapılan seyahatler:

Soykırım, toplu mezarların ve bunlara ait müzelerin bulunduğu mekânlar: 1970'li yıllardaki Kamboçya'daki ölüm tarlaları, Landmine Müzesi, Bosna'daki toplu katliamların olduğu ve şu an anıtlarının bulunduğu mekânlara yapılan ziyaretler bu turizm türü kapsamındadır. Nazilerin altı milyon Yahudi'yi öldürmesi olaylarını anımsatmasından dolayı Amerika Washington'da açılan Holokost Anı Müzesi hüzün turizmi için önemli bir çekicilik unsuru olduğu gösterilmektedir (Lennon ve Foley, 1999). Polonya'daki Auschwitz toplama kampındaki Auschwitz-Birkenau Anıt ve Müzesi'ne yapılan ziyaretler bu turizm türüne örnek olarak gösterilmektedir.

4. Ölümün canlandırıldığı ya da simule edildiği mekânlara yapılan seyahatler:

Dini nedenlerle ortaya çıkan bu gruba, Ester’de Hz. İsa’nın çarmıha gerilmesi ve Hz. Hüseyin’in ölümünün Caferiler tarafından temsili olarak gerçekleştirilmesi örnek olarak gösterilebilmektedir.

5. Mezarlıklar, anıt mezarlar, savaş anıtları ve hapishaneler gibi alanları görmek için yapılan seyahatler:

Hapishane ziyaretlerine ise, günümüzde müze olarak faaliyet gösteren, Sinop Kalesi Cezaevi, Ulucanlar Cezaevi, Yassı Ada ve San Francisco eyaletindeki Alcatraz Hapishanesi örnek olarak verilebilir. Anıtkabir ve ayrıca Süleyman Demirel Anıt Mezarlığı’na yapılan ziyaretleri de bu kapsamda değerlendirmek mümkündür.

Doğal felaketler ve burada yaşananlar da hüzün turizmi kapsamında değerlendirilmektedir. Örneğin, İngiltere’nin Soham kasabasında meydana gelen sel felaketi, Endonezya Sumatra Adasında gerçekleşen Tsunami, Pompei, İtalya’daki İ.Ö. 79 yılında Vezüv Yanardağının püskürmesiyle lav ve küller sonucunda oluşan felaket. Ayrıca Ukrayna’daki Çernobil patlaması sonucu hayalet kasabası olan Pripyat, Amerika’da New Orleans’ı vuran Katrina Kasırgası, Japonya’da Fukushima’da meydana gelen Tohoku depremi ve sonrasında yaşanan Tsunami bu turizme verilebilecek örneklerden bazılarıdır.

Yukarıdaki örneklere ilaveten, intihar turizmi, kıyamet günü turizmi, hayalet avcılığı turizmi ve yoksulluk turizminin de hüzün turizmi kapsamında değerlendirilmesi gerektiği öne sürülmektedir (Kılıç ve Akyurt, 2011; Alili, 2017; Çelik, 2017; Tarıncı ve Kılınç, 2019; Aylan ve Kaya, 2020).

İntihar turizmi: Yasal olmasa da ünlü merkezlerden atlama ya da ötenazinin serbest olduğu Belçika, Hollanda ve İsviçre’ye insanların yapmış oldukları seyahatler bu amacı içermektedir.

Kıyamet günü turizmi: Doğal felaketler ile ilgili olarak, kıyamet gününün yaklaştığını inanan kişilerin yapmış oldukları seyahatlerdir. Bu turizm türüne örnek olarak çevre felaketinin oluşturduğu tahribatı görmek için, Kuzey Kutbu’ndaki buzulların erimesini görme adına yapılan seyahat bu çerçeveye örnek olarak verilebilir. Ayrıca Klimanjaro Dağı’na ve Galapagos Adası’na yapılan seyahatler de bu turizm türü içerisinde değerlendirilmektedir.

Hayalet avcılığı: Hüzün turizminin bir başka çeşidi de hayalet avcılığıdır. Genellikle İskoçya, İngiltere ve Danimarka’da yapılan bu turizm türü, özellikle İngiltere’de bulunan Pengersick Kalesi’nde gerçekleştirilmektedir.

Yoksulluk turizmi: Güney Afrika’da yoksulluk içinde yaşayanların bulunduğu Soweto’daki dram, Slumdog Millioner filmi gösterime girdikten sonra, Hindistan’ın özellikle gecekondu mahallelerindeki yoksulluğu yerinde görmek için yapılan ziyaretler bu turizm türüne güzel bir örnektir.

3. İLGİLİ ÇALIŞMALAR

Hüzün turizmi ile ilgili alanyazın incelendiğinde, konuyla ilgili olarak yazarlar tarafından kaleme alınmış muhtelif bildiri, makale ve tez çalışmalarının mevcut olduğu görülmüştür. Yapılan bazı çalışmalara ilişkin özet bilgilere izleyen satırlarda yer verilmiştir.

Kılıç ve Sop (2011) tarafından kaleme alınan çalışmada, maden ocağında meydana gelen göçük sonrası 33 madencinin 17 gün sonra mucizevi bir şekilde kurtuluşlarının gerçekleştiği

Şili'nin San Jose maden ocağı, Aristo'nun katarsis kavramı ile ilişkilendirilerek hüzün turizmi kapsamında incelemişlerdir.

Yıldız ve ark., (2015) tarafından kaleme alınan çalışmada, “*kara turizm ve terör turizmi*” kavramları birlikte ele alınmış ve Türkiye'nin terör bölgelerinin (Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri) kara turizme ile avantaja dönüştürülebileceği vurgulanmıştır.

Aylan ve Kaya (2020) tarafından kaleme alınan çalışmada ise, çevrimiçi seyahat ve turizm inceleme web sitesi olan www.tripadvisor.com platformunda yer alan 317 yorum üzerinden nitel araştırma yönteminden biri olan içerik analizi gerçekleştirilmiştir. Çevrimiçi yorumlar dört ana tema (turist beklentisi, hissedilen duygu, tavsiye ve diğer) altında gruplandırılmış ve kodlanmıştır. Yorumların analizi sonucunda, ziyaretçilerin büyük çoğunluğunun müzeyi beğendikleri ve ziyaretten dolayı memnun kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Alaeddinoğlu ve Aliğaoğlu (2007) tarafından kaleme alınan çalışmada, savaş alanları turizmine tipik bir örnek olarak “Büyük Taarruz”, “Başkomutan Tarihi Milli Parkı” ve Aliğaoğlu (2008) tarafından kaleme alınan çalışmada ise “Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı” incelenmiştir. Çalışmalarda, savaş alanlarının mabetleşme süreçleri ele alınmış ve bölgelerin turizme kazandırılması için öneriler sunulmuştur. Benzer şekilde Yirik ve Seyitoğlu (2014)'de kaleme aldıkları çalışmada, Sarıkamış'ın mabetleşme sürecini ele alarak hüzün turizmi kapsamında incelemişlerdir. Bilindiği üzere, Sarıkamış'taki soğuk kış şartları ve kar nedeniyle çok şehit verilmiştir. Buna istinaden bu turizm türü “Beyaz Hüzün Hareketi” olarak da anılmaktadır.

Alili (2017)'deki kaleme aldığı çalışmasında içerik analizi yöntemini kullanmıştır. Özünde teorik olarak hazırlanan çalışmada, Avrupa'daki ve Türkiye'deki hüzün turizm destinasyonlarının karşılaştırılması yapılmıştır. Çalışma bulgularına göre, Türkiye'de mevcut olan hüzün turizm destinasyonları Avrupa'daki destinasyonlar gibi korunup etkin bir şekilde turizme dâhil edildikleri takdirde hem turist profilinde hem de turizm gelirlerinde değişiklik olacağı sonucuna varılmıştır.

Çelik (2017) kaleme aldığı çalışmasında, ulusal literatürde yer alan hüzün turizmi çalışmalarını derleyerek, kavramın adlandırılması açısından yaşanan problemlere vurgu yapmıştır. Türkiye'de hüzün turizmi açısından Gelibolu (Çanakkale) yoğun olarak akademisyenler tarafından incelenmesine rağmen Anıt Kabir ve Ani Harabelerinin hüzün turizmi kapsamında incelenmediği sonucuna varmıştır.

Aksakallı ve ark., (2016) tarafından kaleme alınan Nene Hatun Tarihi Milli Parkı ile ilgili çalışmada, MacCannell (1976)'in mabetleşme süreci aşamaları yöntem olarak kullanmıştır. Çalışmada, Nene Hatun Tarihi Milli Parkı'na bir bakış açısı getirilmesi amaçlanmıştır. Çalışma sonucunda göre, Nene Hatun Tarihi Milli Parkı için mabetleşme süreci aşamalarından adlandırma, sınırlama ve yükseltme aşamalarının gerçekleştirildiği ve tapınaklaştırma sürecinin ise son üç yıldır yapılmakta olan Aziziye Tabyaları yürüyüşü ile başlamakta olduğu çıkarımı yapılmıştır. Ayrıca alana yönelik mekanik çoğaltma ve sosyal çoğaltma aşamalarının ise milli parkın isminin ilanı ve görselleştirilmesinin ardından gerçekleşeceği ve “*Nene Hatun*” isminin Türkiye'nin birçok yerinde çeşitli alanların adlandırılmasında kullanıldığı görülmüştür.

Birdir ve ark., (2015)'deki kaleme aldıkları çalışma ise, Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı'nı ziyaret eden yabancı turistlerin deneyimleri üzerinedir. Çalışmada bölgenin iyi korunmakla beraber, bazı alt yapı, üst yapı ve çevresel eksikliklerinin olduğu vurgulanmıştır.

Türkiye'nin başkenti olan Ankara'da bulunan, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün ebedi istirahatgahı olan Anıtkabir, Kars Arpaçay yakınlarındaki Ani Harabeleri ve Çanakkale'deki Gelibolu bölgeleri, ülkemizde hüzün turizmi kapsamında önemli bölgeler arasındadır. Çanakkale Şehitlik ve Gelibolu bölgelerinin literatürde sıkça incelenmesine karşın, Anıtkabir ve Ani Harabeleri bölgeleri hüzün turizmi kapsamında incelenmemiş olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Soma, Karaman ve Zonguldak gibi maden kazalarının meydana geldiği bölgelerin de incelenmesi ve buraların hüzün turizmine kazandırılması değerlendirilebilir (Çelik, 2017). Ayrıca Bursa Muradiye Külliyesi, İzmir Şirince Köyü, Muğla Kayaköy ve Dolmabahçe Sarayı hüzün turizmi kapsamında değerlendirilmektedir (Taş ve Koç, 2016: 191-192). Kıbrıs Savaşı sonrası, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde, 1974'ten bu yana "*Hayalet Şehir*" olarak da anılan, kapalı Maraş Bölgesinin, 2020 yılında ziyaretçilere açılması ve bu bölgeye yapılan ziyaretler vasıtasıyla savaşın bıraktığı izleri görme açısından, yapılan ziyaretlerin de hüzün turizmi kapsamında değerlendirilmesi mümkündür. Ayrıca gelecekte Suriye'de yaşanan savaşın izlerini görmek için bu bölgeye yapılacak olan ziyaretlerin de hüzün turizmi kapsamında değerlendirilmesi muhtemeldir.

4. YÖNTEM

Çalışma, Isparta'nın Atabey ilçesine bağlı İslamköy'de bulunan, Türkiye Cumhuriyeti'nin 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel adına yaptırılan Demokrasi ve Kalkınma Müzesi ile Süleyman Demirel Anıt Mezarı, araştırmanın konusuna uygun olarak örnek olay yöntemiyle incelenmiştir. Araştırma, Süleyman Demirel'in siyasi geçmişinin önemi dikkate alınarak ele alınmıştır. Çalışma yöntemi olarak nitel araştırma yöntemlerinden biri olan örnek olay yönteminin tercih edilmesinin nedenleri çalışma konusunun mekânında incelenmesinin gerekliliği, araştırılan konu ile ilgili Türkiye'nin 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in köyü olan İslamköy'ün ayrı bir öneme sahip olması, hüzün turizmi kapsamında Amerika'daki Başkanlık Müzeleri'ne benzer bir şekilde Süleyman Demirel Demokrasi-Kalkınma Müzesi'nin Türkiye'de ilk örneği olması ve ulusal literatürde Süleyman Demirel Anıt Mezarı gibi Anıt Mezarlarla ilgili herhangi bir çalışmaya rastlanılmaması sayılabilir. Ayrıca bu yöntem, bölge hakkında ayrıntılı bilgi toplamaya olanak sağlayarak yeni kuramların geliştirebilmesine fırsat vermesi nedeniyle tercih edilmiştir (Yin, 2002). Örnek olay incelenmesinin gerçekleştirildiği çalışmalarında veri toplama aracı olarak anket, mülakat, gözlem ve doküman analizleri kullanılabilir (Altunışık vd., 2012). Bu çalışmada konu ile ilgili literatür gözden geçirilerek ayrıntılı bir yazın taraması yapılmıştır. İnternet tabanlı kaynaklar, ulusal ve uluslararası ikincil veriler kapsamında yazılı kaynaklardan literatür bilgisi sağlanmıştır. Ayrıca yazarların bu bölgede ikamet etmeleri nedeniyle belli dönemlerde gözlemlene ve fotoğraflama deneyimlerini de araştırmaya aktarmışlardır. Burada temel amaç araştırmacının sübjektif değerlendirmesini yansıtmak değil, araştırmacıların deneyimlerini bir kaynak olarak kullanılması esastır (Braun vd., 2019; Lainson vd., 2019). Çalışmanın güvenilirliğini arttırma amacı ile çeşitli ikincil veri kaynaklarından elde edilen veriler ve gözlemlerden elde edilen deneyimler sayesinde çalışmanın ana fikri desteklenmiştir (Veal, 2006; Robson, 2002; Kılıç ve Akyurt, 2011). Çalışma dahilinde ilk olarak geniş kapsamlı bir literatür taraması yapılarak çalışmanın literatür kısmı tamamlanmıştır. Çalışmanın kısıtlılığı

Covid-19 nedeniyle gerek görüşme gerekse anket uygulamasının yapılamamasıdır. Literatürle birlikte yazarların gözlem ve deneyimleri çalışmaya aktarılmıştır.

Genel olarak örnek olay yöntemi ve hazırlanan araştırma ile ilgili aşağıdaki sıralama takip edilmiştir (Merriam, 1998; Kılıç ve Akyurt, 2011).

1. Çalışma sorularının geliştirilmesi:

Çalışmanın temel sorusu; yeni bir destinasyon olan İslamköy'deki Süleyman Demirel Demokrasi-Kalkınma Müzesi ve Süleyman Demirel Anıt Mezarı hüzün turizmi kapsamında örnek olarak alınabilir mi? Gelen ziyaretçilerin İslamköy'deki Süleyman Demirel Demokrasi-Kalkınma Müzesi ve Süleyman Demirel Anıt Mezarı ziyaret etmeleri sırasında yapmış oldukları harcamalar ekonomide çarpan etkisi yaratabilir mi?

2. Çalışılacak durumun belirlenmesi:

Çalışılacak konular; özel ilgi ve kültür turizm türü içerisinde yer alan destinasyonun çıkış noktası olan hüzün turizmi kapsamında değerlendirilen, Süleyman Demirel Demokrasi-Kalkınma Müzesi ve Anıt Mezarının Hüzün Turizmi Çerçevesinde İncelenmesi: İslamköy Örneği'dir. Hüzün turizmine ev sahipliği yapan İslamköy'ün aynı zamanda kırsal turizm potansiyeli de araştırılmıştır.

3. Analiz biriminin saptanması:

Bu çalışmada analiz birimini İslamköy'deki müze ve anıt mezar oluşturmaktadır.

4. Verinin toplanması ve toplanan verinin önermelerle veya alt problemlerle ilişkilendirilmesi:

Verilerin toplanmasında ikincil kaynaklı veriler kullanılmıştır. Tezler, makaleler, bildirimler, kitaplar ve internet tabanlı kaynaklardan yararlanılarak elde edilmiştir. Isparta'da yapılabilecek çeşitli turizm türleri araştırılmış ve hüzün turizmi de bu turizm türlerine katkı sağlayabileceği ifade edilmeye çalışılmıştır.

5. Verinin yorumlanması:

Elde edilen veriler yorumlanarak raporlanmıştır.

5. BULGULAR

Bulgular kısmında ikincil verilerden elde edilen bilgiler derlenmiştir. Ayrıca yazarların gözleme ve fotoğraflama deneyimlerini de bulgular kısmında aktarılmıştır.

Isparta'nın Turizm Potansiyeli

Göller bölgesinde yer alan Isparta, Akdeniz bölgesinin batı bölümünün iç kesimindedir. Konya, Afyonkarahisar, Burdur ve Antalya illeri ile çevrilmiş olan Isparta, merkez ilçe ile birlikte 13 ilçeden oluşmuştur. Isparta'nın iklimi, coğrafi yapısı ve zengin fauna ve flora çeşitliliği sayesinde pek çok alternatif turizm türüne ev sahipliği yapmaktadır. Geçmişte bölge coğrafyasında çok sayıda medeniyetler hüküm sürmüştür. İlde tarihi ve kültürel değerler başta olmak üzere, göller, göletler, yaylalar, mağaralar, akarsular ve milli tabiat parkları bulunmaktadır. Örneğin tarihi ve kültürel değerlere sahip olan Yalvaç ve Eğirdir ilçeleri, aynı zamanda Sakin Şehir statüsüne sahip olmaları nedeniyle de ilin önemli turizm destinasyonlarıdır. Isparta ilinin en büyük ilçesi olan Yalvaç'ın coğrafi konumu, tarihi ve kültürler değerleri, doğal güzellikleri ve otantik kırsal mimarisıyla inanç turizmi, kültür turizmi ve kırsal turizmin Sakin Şehir (Cittaslow) anlayışıyla harmanlandığı Isparta ilinin önemli bir

turizm destinasyonudur. Yalvaç ve çevresinde Yalvaç Müzesi, Devlethan Cami, Yeni Cami, Ulu Cami, Pisidia Antiokheia Antik Kenti, Hoyran (Limenia) Adası, Kaya Kilisesi ve Mezarları, Tıraşzade Konağı, Ayiini Mağarası, Men Kutsal Alanı ve Tapınağı bulunmaktadır (Kilinç vd., 2019). Yalvaç, 2012 yılında Sakin Şehir (Cittaslow) birliğine katılmıştır. Isparta'nın ikinci Sakin Şehri Eğirdir'dir. İlçe 2017 yılında Sakin Şehir (Cittaslow) birliğine katılmıştır. İlçe'nin tarihi ve kültürler değerleri, doğal güzellikleri, gölleri (Eğirdir Gölü ve Kovada Gölü) ve kırsal turizmin Sakin Şehir (Cittaslow) anlayışıyla harmanlandığı Isparta ilinin diğer önemli bir turizm destinasyonudur. Kovada ve Eğirdir gölleri ve Davraz Kayak Merkezi'nde farklı turizm etkinliklerini gerçekleştirmek mümkündür. Son yıllarda internetin hızlı gelişimi ve sosyal medyanın kullanımının artmasıyla, başta gül ve lavanta gibi hoş kokulu bitki yetiştiriciliğinin merkezi olan Isparta, kırsal turizm (Kuyucak köyü, Ardıçlı köyü, Güneykent kasabası) açısından da önemli bir çekim merkezi konumundadır (Ongun vd., 2015; Bilgiç vd., 2016; Bozok ve Karaman, 2018; Kilinç vd., 2019; Ongun vd., 2018).

Isparta ili, ilçeleri ve köylerinde pek çok alternatif turizm türlerini gerçekleştirme olanağı vardır. Örneğin Davraz Kayak Merkezinde kış turizmi kapsamında kayak yaptıktan sonra, yakınındaki Çobanisa köyündeki taş evlerde konaklama yapılarak kırsal turizm faaliyetlerinde bulunmak mümkündür. Yalvaç ilçesinde inanç turizmi kapsamında, tarihi ve kültürel değerleri ziyaret ettikten sonra Yalvaç ve Eğirdir'de Sakin Şehir atmosferi yaşanabilir. Kırsal turizm kapsamında, gül ve lavanta (Kuyucak, Ardıçlı köyleri ve Güneykent kasabası) toplama dönemlerinde (Mayıs-Ağustos) ziyaret edilip akşamları şenlik ve festivallere katılma imkânı sağlanır. Bölgede doğa temelli turizm türleri, göl ve akarsu sporlarının yapılabileceği pek çok destinasyon mevcut olup, bu turizm türleriyle alakalı etkinliklerin pek çoğunu gerçekleştirmek mümkündür. Ayrıca hüznün turizmi kapsamında İslamköy kırsalındaki Süleyman Demirel Demokrasi-Kalkınma Müzesi'ni ve Süleyman Demirel Anıt Mezarını ziyaret etmek mümkündür.

İslamköy Süleyman Demirel Demokrasi-Kalkınma Müzesi ve Anıt Mezarı

Isparta ilinin Atabey ilçesine bağlı olan İslamköy'ün tarihi incelendiğinde, ne zaman kurulduğu net olarak bilinmemektedir. Köyün Anadolu'nun Roma hâkimiyeti zamanında kurulduğu rivayet edilmektedir. Köyde bulunan Roma dönemine ait kalıntılar bu rivayeti doğrular niteliğindedir. Bölgede Seleukeia Sidera ve Agrai antik kentleri yer almakta ve kalıntıların Seleukeia Sidera antik kentindeki kalıntılar ile benzerlik göstermektedir. Ayrıca bu antik kentin İslamköy'e olan uzaklığı beş kilometre olup yeraltı tünelleri ile birbirlerine bağlı olduğu da rivayet edilmektedir. Anadolu'nun Selçukluların fethinden sonra buradaki Romalılar yerine Türkler yerleştirilmiş ve ismi İslamköy olarak değiştirilmiştir. Türkiye'nin 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in doğum yerinin İslamköy olması, buranın ülke çapında tanınmasındaki en önemli faktördür (Gül ve Apaydın, 2019).



Resim 1: Müze içi fotoğraflar (2021)

Köye özgü otantik eski tarihi evler, camiler, çeşmeler, türbeler, hamamlar, antik kentler ve tarihi suyolları bölge içerisinde yer almaktadır (Arslan vd., 2019). Süleyman Demirel'in doğduğu ve belli bir dönemini geçirdiği ev aslına uygun bir biçimde restore edilmiş olup, etnografik bir müze olarak kullanılmaktadır. 1920 yılında yapılmış olan ev, Anadolu Konut Mimarisinin örneklerinden olup 1979 yılına kadar kullanılmıştır. Evde sergilenen tüm nesnelere, Demirellerin kullanmış oldukları eşyalar ve araç gereçlerdir. 1989 yılında 6 bin m²'si kapalı alan olmak üzere 17 bin m² alanda külliye'nin yapımına içerisindeki cami ile başlamıştır. Daha sonra Süleyman Demirel Demokrasi ve Kalkınma Müzesi inşasına başlamıştır. Demirellerin evine yakın köy evleri, müzenin bütünlüğünün bozmaması amacıyla satın alınarak aslına uygun restore edilmiştir. Müze 2014 yılında tamamlanmıştır. Külliye içerisinde cami, ana müze binası, kütüphane binası, lojman ve depo binaları mevcuttur (Çalışırım, 2019; www.isparta.gov.tr/atabey, 2020).



Resim 2: Müze içi fotoğraflar (2021)

Amerika'da 1938 yılından sonra devlet başkanlığı yapan kişilerin yönetimde buldukları dönemleri anlatan Başkanlık Müzeleri oluşturulmaya başlanmıştır. Amerika'daki Başkanlık Müzeleri'ne benzer bir şekilde Türkiye'de ilk örneği olan Süleyman Demirel Demokrasi ve Kalkınma Müzesi'dir. Müzede Süleyman Demirel'in siyasi hayatı boyunca kendisine verilmiş olan hediyeler, plaketler, karikatürler, önemli projelerin temel atma ve açılışlara ait fotoğraflar sergilenmektedir (Çalışırım, 2019). Resim 1-2-3 müze içerisindeki bazı resimleri göstermektedir.



Resim 3: Müze içi karikatürler (2021)

Topluma mal olmuş kişilerin Ebedi İstirahat Yerleri olan anıt mezarlar hüzün turizmi açısından çekim merkezi oluşturmuştur. Bu mekânlar toplumlar üzerinde duygusallaşmış bir rol oynamaktadır. Turizm yön verenler ve/veya yerel yöneticiler bu yerlerinin doğal atmosferini, mimarisini ve yerel çevre ekolojisini koruyarak bölgeye turist ziyaretlerini arttırmaya çalışmaktadır (Stone, 2006; Çetinsöz ve Temiz, 2016). Süleyman Demirel Anıt Mezarı kapladığı alan bakımından, Anıtkabir’den sonraki en büyük, 58 bin metrekarelik alana sahip olan anıt mezar, külliyyeye üç kilometre uzaktaki Çalcatepe’de yer almaktadır. Süleyman Demirel’in kardeşi Şevket Demirel tarafından 2000 yılında oluşturulmaya başlanan anıt mezar 2019 yılında tamamlanmıştır. Çalcatepe’de Süleyman Demirel’in 9. Cumhurbaşkanı olmasını simgeleyen 9 suni gölet inşa edilmiştir. Anıt mezar, Atabey ve İslamköy Ovası’na hâkim bir şekilde konumlandırılmış olup Isparta’yı da kuş bakışı görecek şekilde inşa edilmiştir. Dünyanın dört bir yanından bölge iklimine uygun farklı ağaç ve fidanlar, kayalık ve kıraç topraktan oluşan Çalcatepe’ye dikilerek, burada “*Dünya Ormanı*” adı verilen orman oluşturulmuştur (<http://www.hurriyet.com.tr>, 2020). Türk siyasetine damga vuran, Türkiye’nin 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel’in İslamköy’deki Demokrasi ve Kalkınma Müzesi’ne ve Süleyman Demirel Anıt Mezarlığı’na yapılan ziyaretler hüzün turizmi kapsamında değerlendirilmektedir (resim 1-2-3-4).



Resim 4: Anıt Mezar (2021)

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Isparta, Türkiye'nin gül bahçesi konumundadır. Gül cenneti olarak anılan Isparta ilinde son yıllarda lavantanın tanınırlığı ve bilinirliği de ayrıca öne çıkmaya başlamıştır. Bu iki tarım ürününün bilhassa sosyal medya mecralarında sıkça yer alması sayesinde, Isparta son yıllarda gözle görünür bir şekilde alternatif turizm içerisinde yer alan kırsal turizm potansiyeline sahiptir. İslamköy ovasındaki gül tarlaları sayesinde gelen ziyaretçiler, güllerin tarlalardan toplanması ve gülyağının çıkarılması faaliyetlerine eşlik edebilirler. Ayrıca köy, kendi adıyla özdeşleştirilmiş olan “İslamköy Ekmeği” ile tanınmaktadır. Bu bağlamda, köyde İslamköy Ekmeğinin nasıl yapıldığını anlatan mekânlar ve bu mekânlarda ziyaretçilerin üretim yapabileceği ortamların oluşturulması ve buna ilaveten yöreye özgü el işlemleri ve el yapımı ürünlerin satılması yerel halkın ekonomik gelirlerinde de bir artış yaşatacaktır. Bununla birlikte kısa sürede popüler hale gelen turizm mekânlarındaki tuzağa da düşmemek gerekir; özellikle Çin gibi ülkelerde üretilen veya herhangi bir markette kolayca bulunabilecek ürünlerin satılması yerine yerel halkın ürettiği ve burada yaşayan insanlara ekonomik getiri sağlayacak ortamın oluşturulması gerekir.

Ülkelerin tarihinde iz bırakan devlet büyüklerine ait anıt mezarlar, müzeler ve buralara yönelik gerçekleşen ziyaretler, hüzün turizminde önemli bir yere sahiptir. Son yıllarda bilinirliği giderek artan hüzün turizmi kapsamında devlet büyüklerinin anıt mezarları, onlara ait tarihi değerlerin sergilendiği müzelere gerçekleştirilen ziyaretler ön plana çıkmaya başlamıştır. Hüzün turizminde geçmişini temsil eden anıt mezar, müze gibi yapılar ile ziyaretçilerin yaşadığı zaman ile geçmişte yaşananların zamanı arasındaki boşluğu dolduracak köprü kurulması da mümkün olmaktadır. Anıt mezar ve müzeyi ziyaret eden ziyaretçiler, daha sonraki gezi ve faaliyet seçimlerini sadece hüzün turizmi olarak yapmamakta aynı zamanda bölgede bulunan tarihi, kültürel, doğal değerleri ve aynı zamanda diğer önemli destinasyonları da ziyaret etmektedirler. Nitekim farklı kültürleri, gidilen yerlerde yöre halkının yaşam biçimini, folklorunu ve benzeri tarihi, kültürel öğeleri tanıma isteği, tarih boyunca bireyleri seyahate yöneltmiştir. Dolayısı ile ziyaretçilere yörenin ve yakın çevredeki tarihi ve kültürel değerlerin farklı mecralarda etkin tanıtımı yapılarak, ziyaretçilerin bölgedeki farklı destinasyonlara yönlendirilmesi sağlanabilir. Ayrıca geleneksel İslamköy evlerinde ev pansiyonculuğunun özendirilmesi, bununla birlikte ziyaretçilerin buralarda konaklamasının sağlanması için bilhassa web tabanlı dijital platformlarda ve sosyal medya mecralarında yöreye özgü otantik değerlerin ön plana çıkartılması önerilebilir. Günümüzde milyonlarca internet kullanıcısı, yeni yerler keşfetmek, gidilen yerlere ilişkin yorum ve değerlendirmeleri incelemek, fotoğraf, video, yer bildirimini, hikâye ve anlık durum paylaşımları yapmak amacıyla sosyal medya platformlarını kullanmaktadırlar. Dolayısı ile anılan bu mecralarda yöreye ilişkin bilgi ve paylaşımların artmasının, yörenin bilinirliğini artıracığı söylenebilir. Hüzün turizmi, sahip olunan milli, tarihi, kültürel soyut ve somut varlıkların turistik amaçlı kullanılması, tanıtılması ve korunması açısından önem arz etmektedir. Bu amaçlarla hareket eden ziyaretçiler yılın her döneminde hüzün turizmi merkezlerine yönelik faaliyetler gerçekleştirebilmektedirler. Bu nedenle yapılacak olan bu aktiviteler ziyaretçilerin memnuniyet düzeylerini arttıracak, kırsal, kültür ve hüzün turizm uyumu harmanlanmış olacaktır. İslamköy'e olan talep arttıkça bölgede turizmin on iki aya yayılması sağlanacak ve turizmin sürdürülebilirliği açısından önemli bir alternatif sunacaktır. Sonuç olarak kırsal bir bölgede olmasına karşın modern anlamdaki müzeciliğin

önemli örneklerinden birisi olan Süleyman Demirel Demokrasi ve Kalkınma Müzesi; bulunduğu konum, sahip olduğu eserler, zengin kütüphanesi ve etnografik ürünleri ile hem hüzün turizmi hem de eğitim ve kültürel aktiviteler açısından alternatif bir mekândır. Bu mekânın turizme kazandırılmasında ekonomik beklentinin ötesinde yerel halkın toplumsal ve kültürel kazanımlarına öncelik veren ve kitle turizmi yerine eğitim, kültürel ve sosyal faydaları dikkate almak gerekir. Dolayısı ile gelecekte bu bölgede yapılacak planlamalarda, kısa süreli ve piyasa temelli kazanç yerine yerelin özgünlüğünün korunduğu, kültürel değerlere saygılı, yerel dokuyu ve yaşam formunu bozmayan ve toplumsal çıkarların öncelikli olduğu politikaların üretilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akoğlan Kozak, M. & Bahçe, S. (2012). *Özel ilgi turizmi*. (2. Baskı). Detay Yayıncılık. Ankara.
- Akoğlan Kozak, M. & Kama, S. (2016). Dark (hüzün) turizmi mekânı olarak Çanakkale. 8. *Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi*. (241-253), Düzenleyen Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi ve Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, Nevşehir, (28 Nisan- 01 Mayıs 2016).
- Aksakallı, Z., Selçuk, G., N., & Işık, C. (2016). Nenehatun tarihi milli parkının hüzün turizmi ve mabetleşme yönünden değerlendirilmesi. *I. Ulusal Alternatif Turizm Kongresi Bildiri Kitabı* (401- 411), Düzenleyen Erzincan Üniversitesi Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksekokulu, (7- 9 Nisan 2016), Erzincan.
- Alaeddinoğlu, F. & Aliağaoğlu, A. (2007). Savaş alanları turizmine tipik bir örnek: Büyük Taarruz ve Başkomutan Tarihi Milli Parkı. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 18(2), 215-225.
- Aliağaoğlu, A. (2008). Savaş alanları turizmi için tipik bir yer: Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı. *Millî Folklor*, 20(78), 88-104.
- Alili, M. (2017). Avrupa'daki ve Türkiye'deki hüzün turizmi destinasyonlarının karşılaştırması üzerine teorik bir çalışma. *Uluslararası Global Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 37-50.
- Altunışık, R. Coşkun, R. Bayraktaroğlu, S. & Yıldırım, E. (2012). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: SPSS uygulamalı*. (Geliştirilmiş 7. Baskı). Sakarya Kitabevi. Adapazarı.
- Arslan, E., S., Bostan, Ç., & Gül, A. (2019). Yerel halk ve ziyaretçilerin Isparta İslamköy'de kırsal turizme ilişkin talep ve eğilimlerinin belirlenmesi, *Avrasya Bilimler Akademisi Avrasya Eğitim ve Literatür Dergisi*, Özel Sayı, 160-171.
- Aylan, S. & Kaya, İ. (2020). Bir hüzün turizmi destinasyonu olarak Ulucanlar Cezaevi Müzesi ziyaretçilerinin elektronik yorumlarının içerik analizi, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 488-504.
- Bilgiç, F., Demir, Ş., Ş., & İşler, D. B. (2016). Alternatif turizmde yeni bir saha: Lavanta bahçeleri, (613-619). (20-23 Ekim 2016) Bodrum-Muğla, *17. Ulusal Turizm Kongresi*, "Akademik Sektör Buluşması", Detay Yayıncılık, Ankara.
- Birdir, K., Dalgıç, A., Güler, O., & Kayaalp, Y. (2015). Hüzün turizmi: Gelibolu yarımadası tarihi milli parkını ziyaret eden yabancı turistlerin deneyimleri. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 3(4), 12-23.

- Blom, T. (2000). Morbid tourism-a postmodern market niche with an example from Althorp. *Norsk Geografisk Tidsskrift*. 54(1), 29-36.
- Bozok, D. & Karaman, R. (2018). Isparta lavantasının kırsal turizm kapsamında swot analizi yöntemiyle değerlendirilmesi: Kuyucak köyü örneği. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*. 8(2), 27-33.
- Braun, V., Clarke, V., Hayfield, N., & Terry, G. (2019). Thematic analysis. (843-860). (Eds) Liamputtong, P. *Handbook of Research Methods in Health Social Sciences* İçinde. Springer. Singapore.
- Çalışırım, O. (2019). *Bir hafıza mekânı olarak Süleyman Demirel Demokrasi ve Kalkınma Müzesi*. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
- Çelik, A. (2017). Hüzün turizmi üzerine bir derleme, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 41-55.
- Çetinsöz, B. C. & Temiz, G. (2016). Alternatif bir turizm türü olarak Türkiye'nin karanlık (dark) turizm potansiyeli. *International Multidisciplinary Congress of Eurasia*, 2(3), 507-517.
- Doğaner, S. (2006). Savaş ve turizm: Troya ve Gelibolu savaş alanları. *Türk Coğrafya Dergisi*, 46(1), 1-21.
- Foley, M. & Lennon, J. J. (1996). JFK and dark tourism: A fascination with assassination, *International Journal of Heritage Studies*, 2(4), 198-211.
- Gül, A. & Apaydın, A. (2019). Isparta-İslamköy geleneksel konutlarının mimarı ve ekolojik özelliklerinin kültür turizmi açısından değerlendirilmesi, *Avrasya Bilimler Akademisi Avrasya Eğitim ve Literatür Dergisi*, Özel Sayı. 212-229.
- Hıdır, C. & Somuncu, M. (2018). Auschwitz-Birkenau Anıt ve Müzesi'nin (Polonya) hüzün turizmi kapsamında değerlendirilmesi. (150-166), *International Geography Symposium on the 30th Anniversary of TUCAUM*. (3-6 Ekim 2018), Ankara.
- Isparta Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2019). Turizmde yeni rotanız Isparta. <https://isparta.ktb.gov.tr/Eklenti/68058,ispatabrosurupdf.pdf?0> (12.12.2020).
- Kaya, O. (2006). Ölüm turizmi: Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı'nı ziyaret eden turistlerin ziyaret motivasyonlarını anlamaya yönelik bir araştırma ve sonuçları. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Çanakkale.
- Kılıç, B. & Akyurt, H. (2011). Destinasyon imajı oluşturmada hüzün turizmi: Afyonkarahisar ve Başkomutan tarihi milli parkı, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 10(1), 209-232.
- Kılıç, B. & Sop, S. A. (2011). Hüzün turizmi, katarsis ve alternatif katarsistik bir destinasyon örneği olarak San Jose Madeni, *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 8(3): 6-22.
- Kılıç, B., Kurnaz, H., A., & Sop, S. A. (2011). Çekici faktörlerin destinasyon seçimine etkisinin belirlenmesi ve hüzün turizmi ilişkisi. (362-370), 12. *Ulusal Turizm Kongresi*. "Türk Turizmde Sürdürülebilir Rekabet Avantajının Elde Edilmesi", (30 Kasım-4 Aralık 2011). Akçakoca/Düzce.
- Kilinç, O., Ongun, U., & Kilinç, U. (2019). Sakin şehir, inanç ve kırsal turizm üçgeni: Yalvaç ilçesi'nin turizm potansiyeline yönelik swot analizi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 24(2), 199-213.

- Kurnaz, H., A., Çeken, H., & Kılıç, B. (2013). Hüzün turizmi katılımcılarının seyahat motivasyonlarının belirlenmesi, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 57-73.
- Lainson, K., Braun, V., & Clarke, V. (2019). Being both narrative practitioner and academic researcher: A reflection on what thematic analysis has to offer narratively informed research. *International Journal of Narrative Therapy and Community Work*, 4, 1-14.
- Lennon, J. J. & Foley, M. (2000). *Dark tourism: The attraction of death and disaster*. London: Continuum.
- Lennon, J. J. & Foley, M. (1999). Interpretation of the unimaginable: the US Holocaust Memorial Museum, Washington, DC, and “dark tourism”, *Journal of Travel Research*, 38(1), 46-50.
- Lewis, C. (2008). Deconstructing Grief Tourism. *International Journal of the Humanities*, 6(6), 165- 169.
- MacCannell, D. (1976). *The tourist: A new theory of the leisure class*. London: University of California Press.
- Merriam, S. (1998). *Qualitative research and case study applications in education*. San Francisco: Jossey Bass Publishers.
- Met, Ö. (2012). Turizm ile yöresel gelişme: Sinop için bir turizm gelişim stratejisi önerisi. *Karadeniz Araştırmaları Dergisi*, 34(1), 163-179.
- Ongun, U., Gövdere, B., & Durgun Kaygısız, A. (2015). Isparta ili kırsal alanlarında yapılabilecek kırsal turizm türlerinin kırsal kalkınmaya etkisi, *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 5(1), 122-131.
- Ongun, U., Gövdere, B., & Kösekahyaoglu, L. (2018). Kırsal turizm kapsamında yerel halkın beklentileri: Isparta Kuyucak lavanta vadisi örneği. *Turizm ve Araştırma Dergisi*, 7(2), 43-58.
- Özçelik, H. (2012). Gelibolu-Waterloo karşılaştırması yoluyla Türkiye’de keder turizmi potansiyeli analizi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Robson, C. (2002). *Real world research*. Blackwell Publishers,
- Rojek, C. (1991). *Ways of escape: Modern transformations of leisure and travel*. (Ph.D Thesis). Glasgow: University of Glasgow Department of Sociology.
- Seaton, A. V. (1996). Guided by the dark: From thanatopsis to thanatourism, *International Journal of Heritage Studies*, 2(4), 234-244.
- Seaton, A. V. (1999), War and thanatourism: Waterloo 1815-1914. *Annals of Tourism Research*, 26(1), 130-158.
- Stone, P. R. (2006), A dark tourism spectrum: towards a typology of death and macabre related tourist sites, *Attractions and Exhibitions Tourism*, 30(2), 145-160.
- Tarıncı, A. & Kılıncı, C. Ç. (2019). Türkiye’deki hüzün turizmi destinasyonları üzerine teorik bir çalışma. (25-45). Editör(ler) Sönmez, Özçoban, Balkan ve Karakuş, Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler - 1 Alanında Yeni Ufuklar İçinde. Gece Kitaplığı. Ankara.
- Tarlow, P. (2007). Dark tourism—the appealing ‘dark’ side of tourism and more. in *Niche tourism* (61-72). Routledge.

- Taş, İ. & Koç, E. (2016). Thanatourism profile of Turkey. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 48, 183-198.
- Topsakal, Y. & Ekici, R. (2014). Dark tourism as a type of special interest tourism: Dark tourism potential of Turkey. *Akademik Turizm ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 325-330.
- Uğurlu, K. (2015). Utanç müzeleri ve turizm, 16. *Ulusal Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı*. (1653-1670), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Turizm Fakültesi, (12- 15 Kasım 2015), Detay Yayıncılık, Ankara.
- Uzunaslan, A. (2005). Antik Roma'da gladyatör oyunları, *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12, 15-58.
- Veal, A. J. (2006). *Research methods for leisure and tourism: A practical guide*. England: Prentice Hall.
- Yıldız, Z. Yıldız, S. & Aytemiz, L. (2015). Kara turizm, terör turizmi ve Türkiye potansiyeli, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 390-407.
- Yılmaz, C. (2009). Tarihi Sinop Kalesi Cezaevi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 14(22), 1-16.
- Yin, R. K. (2002). *Case study research: Design and methods*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Yirik Ş. & Seyitoğlu F. (2014). Hüzün turizmi ve mabetleşme süreci kapsamında "Sarıkamış", (754-765), 15. *Ulusal Turizm Kongresi*, Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi, "Engelsiz Turizm", (13-16 Kasım 2014), Ankara.
- <https://isparta.ktb.gov.tr/TR-71441/konaklama-istatistikleri.html> (Erişim Tarihi: 15.12.2020).
- <https://isparta.ktb.gov.tr/TR-71441/konaklama-istatistikleri.html> (Erişim Tarihi: 15.12.2020).
- <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/demirel-icin-anit-mezar-yapiliyor-26849869> (Erişim Tarihi: 12.12.2020).